

Búcsú Hernyák Gábortól

DR. KORDOS LÁSZLÓ

(Mészáros Ildikó felvétele, 2010.)

Tisztelt Gyászolók!
Kedves Gábor!

Nem sokat beszéltél magadról! Megnehezítetted dolgunkat, amikor barátaid, ismerőseid, tisztelőid, s a világ sok részén már sikereket arató egykorvult fiatalok azt szeretnék tudni, ki is ez a *Hernyák Gábor*?

Az elmúlt csaknem ötven évben – amióta néhány csont összehozott minket – nekem sem mondtad soha, hogy Te bizony hajdúsági legény voltál, hiszen ott születél *Hajdúnánáson* csaknem 85 éve, 1928. december 14-én. Ott híre-hamva sem volt bányának, hegynek, érceknek, s a családi tanács kertésztanodába íratott *Felsőzsolcára*. A háború azonban kitört, közben lakatostanulóként a diósgyőri vasgyár lebombázott romjai közül húztak ki. Voltál erőszakkal besorozott levante, akit a nyilasok három nap kiképzést követően az orosz frontra vezényeltek, de megúszta, mert a század rugalmas németországi visszavonulását már nem vártad meg, elszöktél *Felsőzsolcára*, majd kisebb sérülésekkel hazatértél Hajdúnánásra. Innen a szovjetek vittek volna el *Ukrajnába*, munkaszolgálatra. Másodszor, vagy már ki tudja hányadszor, életeden át végigkísérő módon a józan eszedre hallgatva, és az élni akarás türelmetlenségével – ismét megszöktél *Mátészalkánál*.

Életed első húsz éve után még megnyugvást is hoztak számodra a 48-at követő sajátos évek. *Debrecenben* lakatos szakmát tanultál, majd kiváló eredményeid miatt *Budapest, Sopron* és a szakérettségi következett. Megnyílt a lehetőség a továbbtanulásra, és Te a budapesti *Eötvös Loránd Tudományegyetemen* a geológus szakot választottad. Érdeklődésedet a kőzetek és az ércek kellették fel, s ahogy mondtad, a „dögök”, az ősmaradványok nem nagyon izgattak. 1955-ben, geológus-diplomával a zsebedben, a *Kiss János* mellett végzett korábbi velencei-hegységi és recski érc kutatások után *Rudabányára* irányítottak, és itt is maradtál.

Jártad a bányát, a szemed fürkészett, mindent láttál. Nem szeretted írni, mégis több tanulmányod mellett megjelent összefoglaló cikked a *Rudabányai-hegység szerkezetéről* és az érc típusok létrejöttéről. Kortársaid és főleg utódaik között ki ne lett volna kíváncsi tapasztalataidra, helyismeretedre. Közben szívügyed volt a kutatófűrési üzem és a laboratóriumok fejlesztése, a hazai réz-, ólom- és cinkércek kitermelésének megindítása, a rudabányai rézflotáló létrehozása is. Már kezdő korodban, 1955-ben elősegítetted az önálló bányászattörténeti múzeum fejlesztését, amit néhány évig vezettél is. Ma ez a múzeum *Rudabánya* és az ország szakmai kincsesára.

Azután az 1980-as években megsuhintotta az országot a gazdagság viharfelhője, és a bányát 1985-ben hivatalosan be is zárták. Azóta *Rudabánya* város lett, és bízok az évezredes múltira visszatekintő bányászat visszatérésében. Jól megérezted, hogy érceidet máshol kell keresni, és több ciklusban *Mongóliában* dolgoztál, ahol a mongol-magyar tulajdonú *Cagan Dava*-i wolframbánya kutatásvezetőjeként élvezted a távoli világ minden újdonságát. Újabb szelek hatására munkád eredményeit ma mások hasznosítják.

Szerteágazó érdeklődésed az ásványgyűjtők paradicsomává tette *Rudabányát*, és rajtad múltott, hogy, a vasércet fedő lignit hasznosításának felmérésekor összeszedtél néhány „kecske” és „disznófogat”, de a porból felvettél és félretettél egy különlegesen rosszszul megmaradt porladó állkapocstöredéket is, amelyet 1967-ben *Kretzoi Miklós* őslénytanprofesszor napokon belül az emberré válás korai szakaszának eddig ismeretlen perdöntő darabjaként *Rudapithecus hungaricus*-nak nevezett el. Ettől kezdve neved összeforrott az emberré válással, hiszen a közel 300 főemlős lelet nagy részét Te találtad meg. Az elmúlt 25 évben itt dolgozó világhírű kutatók és tanítványaik ugyanúgy becsültek *Gábort*, mint ahogy ki is szorították az érdemi kutatásból. Ma már az egész világon tudják, tanítják, hogy egy *Hernyák Gábor* nevű geológusnak köszönhetően mit kapott az emberiség – az emberré válás múltjának kézzel fogható bizonyítékait. Megfordult itt mindenki azok közül, akik csinálják ezt a tudományt, és az egykori diákokból ma már több tucatnyi professzor – *Ausztráliától Kaliforniáig* – emlékszik *Rudabányai múltjára*, és *Gáborra*, az általa megtalált és róla elnevezett „*Gabi*” koponyára.

Hernyák Gábort a *Magyarhoni Földtani Társulat* 2000-ben a *Pro Geologia Applicata Emlékéremmel* tüntette ki, *Rudabánya Díszpolgárává* 2002-ben választották, és 2010-ben elsőként vehette át *Lilafüreden* a *Kárpát-medence* kimagasló földtani értékének felismeréséért évente egyszer járó *Geofil-díjat*.

Amíg van ember a *Földön*, nem felejtik el személyedet és *Rudabányát*.

Kívánságodnak megfelelően, fiaid, *Gábor* és *Zoltán*, valamint rokonaid védő gondozása után hamvaidd most szeretett feleséged mellé kerülnek.

Kedves *Gábor*, *Hernyák Gábor* geológus, *Rudabánya Díszpolgára*, nyugodj békében!

Jó szerencsét!

Elhangzott *Hernyák Gábor* temetésén, a rudabányai *Telepi temetőben*, 2013. augusztus 30-án. – A 2013. augusztus 25-én *Győrben* elhunyt *Hernyák Gábor* szakmai munkásságát születésének 80. évfordulója alkalmából a *Bányászattörténeti Közlemények* 2009-ben megjelent VII. (IV. évf. 1.) számának 127-129. oldalán méltattuk. (A szerkesztő.)

Hernyák Gábor kutatás közben, a volt rudabányai vasércbányában levő *Rudapithecus*-lelőhelyen (2006). (Dr. Kordos László felvétele.)

T a r t a l o m

Tanulmányok

A lármafa és használata. (Dr. Csiffáry Gergely)	3
Balánbánya rövid története. (Farkas Aladár)	28
Dr. Vitális István szénkutatói 1935 és 1946 között. (Dr. Vitális György)	60

Közlemények

A 250 éve történt nagy komáromi földrengés irodalmi művek tükrében. (Zsadányi Éva)	79
75 éve jelent meg a kérészéletű DGT Üzemi Ujság. (Dr. Krisztián Béla)	91

Archívum

Dokumentumok Hibbey-Hosztják Albertről. (Közreadja: Hadobás Sándor)	102
--	-----

In memoriam

Búcsú Hernyák Gábortól. (Dr. Kordos László)	109
---	-----

Imádkozó bányász szobra a gölnicbányai (Gelnica, Szlovákia) Bányászati Múzeum, a volt Városháza épülete előtt. A szobor eredetileg Máriahután állt, a 20. század elején került a mai helyére. (Hadobás Sándor felvétele, 2005.)